

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGINĖS SOCIALINĖS PARAMOS
NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projekto) rengimą paskatino gauti duomenys iš parengtos Skolų situacijos Lietuvoje apžvalgos. Minėtoje apžvalgoje nurodoma, kad „remiantis 2020 metų duomenimis, 14% darbingo amžiaus žmonių Lietuvoje (nuo 16 metų iki pensinio amžiaus) turi įsiskolinimų, kurių negali išsimokėti ir jiems pradedami oficialūs skolų išieškojimo procesai, dažniausiai per antstolius. Nėra tikslių duomenų apie pensinio amžiaus žmones, tačiau žiūrint į bendrus duomenis, spėjama, kad apie 1% pensinio amžiaus žmonių pradedami oficialūs procesai. Apie 60% šių fizinių asmenų turi daugiau ne vieną pradėta byla“ (Lietuvos Antstolių rūmų raštas LRS Socialinių reikalų ir darbo komitetui 2021 02 12).

Lietuvoje, lyginant su kaimyninėmis šalimis, vis dar vienos didžiausių išskaitų skoloms padengti – nuo atlyginimo dalies, kuri yra žemiau MMA galimos išskaitos iki 30%, o virš MMA – iki 50%. Tokie procentai neskatina žmonių motyvacijos dirbti, o dirbančių – maksimizuoti pajamas – jie renkasi išeiti iš darbo arba dirbti šešėlyje. Tačiau pertekliniai įsiskolinimai paveikia ir žmonių galimybes „sudurti galą su galu“ mėginant skolas išsimokėti. 2022 m. Lietuvos banko atliktoje apklausoje 6 iš 10 namų ūkių nurodė, kad turimi finansiniai įsipareigojimai yra našta ir viena iš didžiausių priežasčių įsipareigojimų nevykdymui yra kasdieninių išlaidų padidėjimas. Tokiu būdu nesprendžiamos ir nedarbo bei mokamų socialinių pašalpų problemos, o nedirbantys žmonės yra išlaikomi per socialines išmokas. Kai kurie jų, dėl negalėjimo padengti skolų, niekada neplanuoja grįžti į darbo rinką, kas sudaro didžiulę našta jiems, jų artimiesiems, savivaldybėms ir socialinės apsaugos sistemai. Savivaldybės, pažindamos savo gyventojus, galėtų identifikuoti žmones, kuriems padėjus kompensuoti dalį įsiskolinimo laimėtų visi (žmogus, jo šeima, aplinka, darbo rinką, biudžetas ir kt.), ir iš taupomų piniginės paramos lėšų padengti dalį įsiskolinimų.

Šio Įstatymo 4 straipsnio tikslas ir uždaviniai – papildyti 4 straipsnio 5 dalį 12 punktu nustatant, kad nepanaudotos savivaldybių biudžetų lėšos piniginei socialinei paramai skaičiuoti ir mokėti savivaldybės tarybos nustatyta tvarka naudojamos socialinės apsaugos sritims finansuoti, įtraukiant galimybę sudaryti sąlygas savivaldybėms apmokėti dalį įsiskolinimų įsidarbinusiems skolininkams pagal savivaldybės patvirtintą tvarką.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projektą parengė Seimo Demokratų sąjungos „Vardan Lietuvos“ frakcijos narių grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Vadovaujantis minėtu įstatymu, įsidarbinusių, dirbančių savivaldybės gyventojų dalies įsiskolinimai nėra dengiami.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma nustatyti galimybę sudaryti sąlygas savivaldybėms apmokėti dalį įsiskolinimų įsidarbinusiems skolininkams pagal savivaldybės patvirtintą tvarką, panaudojant nepanaudotas savivaldybių biudžetų lėšas piniginei socialinei paramai skaičiuoti ir mokėti savivaldybės tarybos nustatyta tvarka.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priimtas Įstatymo projektas neigiamų priimto pasekmių neturės.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės, priešingai, tikimasi, kad bus sumažintas šešėlinis darbas.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priimtas įstatymo įgyvendinimas neturi daryti neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ patvirtinto

2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano 2 strateginį tikslą „Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Teikiamas Įstatymo projektas neturi daryti įtakos kitiems teisės aktams.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra vartojamos naujai apibrėžtos sąvokos.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Kadangi dirbančių savivaldybės gyventojų dalies išskolinimų padengimas bus organizuojamas pagal savivaldybių tarybų patvirtintas tvarkas, tikėtina, jog savivaldybėms kils pareiga peržiūrėti savo turimas dabartines tvarkas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Priėmus įstatymą, Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas papildomai išlaidų patirti neturėtų, nes skolos būtų dengiamos iš sutaupytų piniginių paramos lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis:

Piniginė socialinė parama, įsiskolinimas, finansiniai įsipareigojimai.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai